

# Grup de Periodistes Digitals: Una experiència associativa de Catalunya

(The Group of Digital Journalists: an associative  
experience in Catalonia)

Domingo Santamaría, David  
Grup de Periodistes Digitals. Pl. de la Vila, 8.  
08080 Vilanova i la Geltrú

BIBLID [1137-4462 (2005), 11; 185-197]

Recep.: 10.06.04  
Acep.: 22.07.04

---

*El Grup de Periodistes Digitals és una associació professional oberta que aplega periodistes que treballen en l'àmbit de la comunicació per Internet. Aquest article repassa l'evolució del model organitzatiu del Grup. Analitza els avatges de l'associacionisme en el sector de la comunicació digital i exposa els reptes de futur d'un col·lectiu que tot just comença a consolidar-se després de set anys d'història.*

*Palaures Clau: Periodisme digital. Internet. Associacionisme. Regulació professional.*

*Internet bidezko komunikazioaren alorrean diharduten kazetariak biltzen dituen elkarte profesinal irekia da Grup de Periodistes Digitals izeneko taldea. Artikulu honetan, zazpi urteko historiaren ondoren sendotzen ari den talde baten hainbat gorabehera azaltzen dira: taldearen angolamendu ereduaren bilakaera, komunikazio digitalaren sektoreko asoziazionismoarebn alde onak eta etorkizunean aurre egin beharrekoak.*

*Giltza-Hitzak: Kazetaritza digitala. Internet. Asoziazionismoa. Erregulazio profesionala.*

*El Grup de Periodistes Digitals es una asociación profesional abierta que reúne a periodistas que trabajan en el ámbito de la comunicación por Internet. Este artículo repasa la evolución del modelo organizativo del Grupo, analiza las ventajas del asociacionismo en el sector de la comunicación digital y expone los retos de futuro de un colectivo que, después de siete años de historia, empieza a consolidarse.*

*Palabras Clave: Periodismo digital. Internet. Asociacionismo. Regulación profesional.*

*Le Grup de Periodistes Digitals est une association professionnelle ouverte qui réunit des journalistes qui travaillent dans le milieu de la communication par Internet. Cet article révisé l'évolution du modèle organisationnel du Groupe, analyse les avantages de l'associationnisme dans le secteur de la communication numérique et expose les paris de l'avenir d'un collectif qui, après sept ans d'histoire, commence à se consolider.*

*Mots Clés: Journalisme numérique. Internet. Associationnisme. Réglementation professionnelle.*

El Grup de Periodistes Digitals (GPD) és, des de mitjans de 2003, una associació professional sense ànim de lucre reconeguda com a entitat pel registre de la Generalitat de Catalunya. Es tracta d'un col·lectiu obert que aplega principalment periodistes que treballen en l'àmbit de la comunicació per Internet, però també estudiants, empresaris del sector i especialistes de professions properes al periodisme implicats o interessats en la comunicació digital: dissenyadors gràfics, publicistes...

Al maig de 2004 el Departament de Periodisme II de la Facultat de Ciències Socials i de la Comunicació de la Euskal Herriko Unibertsitatea ens va convidar a explicar el model associatiu del GPD, els seus beneficis i reptes en les Jornades sobre la regulació laboral del periodisme digital. Aquest article parteix d'aquella exposició, repassa l'evolució del Grup, analitza els avantatges de l'associacionisme en el sector de la comunicació digital i exposa els reptes de futur d'un col·lectiu que tot just comença a consolidar-se després de set anys d'història.

## 1. UNA MICA D'HISTÒRIA

Catalunya va ser pionera en el desenvolupament d'Internet a l'Estat espanyol i va liderar la introducció de la World Wide Web en el sistema productiu dels mitjans de comunicació. Ja al 1993, la revista *El Temps* es podia consultar a través de les BBS, sistema precursor dels webs (Lloret, 2000). *El Periódico de Catalunya* va començar a fer-ho a finals de 1994, quan *El Temps* ja havia començat els primers experiments amb un web que no tindria continuïtat durant molt temps. Al 1995 *l'Avui* es va avançar per pocs mesos a *El Periódico* en ser el primer diari en oferir l'edició impresa en format web (Cortés, 2000).

El 1996 va veure néixer dos publicacions purament digitals encara avui emblemàtiques: *en.red.ando*, la revista sobre societat de la informació dirigida per Luís Àngel Fernández Hermana, i *Vilaweb*, el primer portal informatiu dels Països Catalans, promogut per Vicent Partal, responsable dels pioners experiments digitals de *El Temps* (Lladó i Pla, 2001).

Precisament Fernández Hermana i Partal, juntament amb Antoni Esteve (director de Lavínia, una de les empreses pioneres en la creació de webs per a mitjans de comunicació) i Lluís Reales (vinculat a *La Vanguardia Digital*), van ser els motors inicials del Grup de Periodistes Digitals. La idea era crear una plataforma de debat i intercanvi d'idees i experiències per fomentar l'exploració de les possibilitats d'Internet com a mitjà de comunicació.

A principis de l'estiu de 1996 es va crear una llista de distribució rudimentària per preparar propostes de ponències i debats de cara al III Congrés dels Periodistes Catalans, organitzat pel Col·legi de Periodistes al novembre de 1996. La intenció era obrir els ulls dels professionals al nou mitjà i la iniciativa va tenir una càlida acollida. En tres mesos 150 persones es van inscriure a la llista de distribució, que va recollir un centenar d'aportacions per al Congrés. Amb aquest

material es van organitzar diverses ponències i taules rodones i es va crear un dossier de 200 pàgines, el més voluminós dels que es van repartir al Congrés (Col·legi de Periodistes, 1996).

Arran d'aquest primer esdeveniment públic, el Grup de Periodistes Digitals es va constituir oficialment com a col·lectiu emparat en el marc del Col·legi de Periodistes de Catalunya i en bona relació amb el capítol català de la Internet Society, un dels primers capítols regionals creats al món. ISoc-Cat va facilitar al GPD la creació d'una llista de correu estable que esdevindria l'eina principal del Grup.

De fet, durant aquesta primera etapa, que dura fins l'any 1999, el GPD no es va plantejar crear una infraestructura d'associació. La subscripció a la llista de correu era oberta i es considerava que tothom que es donés d'alta era membre del GPD, sense haver de pagar cap quota. En un moment en què l'interès per la comunicació digital era creixent això va permetre que la llista de correu incorporés més de 300 persones, algunes molt actives, no només de Catalunya, sinó de tot l'Estat espanyol i Llatinoamèrica, convertint-se en un dels principals referents del debat sobre periodisme digital.

El fet que els usuaris de la llista fossin pioners en la implantació d'Internet en el seu lloc de treball, com a eina o com a nou canal de publicació, feia que el contacte virtual fos absolutament natural. Les reunions presencials de les persones més implicades donaven solidesa al projecte i buscaven crear nous espais de debat més enllà de la llista de correu, però d'alguna manera la llista tenia vida pròpia i permetia que moltes persones participessin en el procés col·lectiu de reflexió, cosa que hauria estat impossible sense el correu electrònic.

La següent fita del GPD va ser l'organització del I Congrés Internacional de la Publicació Electrònica, al maig de 1998. Es podria dir que era la culminació natural de l'efervescència que destil·lava la llista de correu i que va treure el màxim partit a l'experiència acumulada en tant poc temps. Per començar, es va repetir la fórmula de 1996 de fer un procés de debat virtual previ a la trobada presencial. El procés es va refinar creant debats especialitzats moderats per un responsable cadascun, amb una web on s'anaven publicant les aportacions. Això va permetre arribar a les jornades presencials que es van fer a la Universitat Politècnica de Catalunya amb un gruixut volum de ponències i conclusions preliminars que es van posar a debat per extreure unes conclusions definitives que encara avui tenen vigència en molts casos (Llombart, 2000).

Dirigit per Luís Ángel Fernández Hermana i coordinat per Karma Peiró i Sílvia Llombart, el Congrés es va batejar amb el nom breu de "Maig'98", una referència directa a la revolució estudiantil de finals dels 60 que definia l'esperit de la trobada. Els 400 participants en la trobada presencial (desbordant totes les previsions de l'organització) compartien la idea que eren protagonistes del principi d'una nova revolució, en què Internet seria el motor per un canvi en els mitjans de comunicació i la societat en general. Les ponències i conclusions parlaven de possibilitats que calia aprofitar, no dels contextos en què aquestes possibilitats es diluirien. Molts dels participants van tenir la oportunitat de presentar els seus

projectes digitals en paral·lel als debats en una sala que va ser una incessant processó d'idees.

L'èxit de participació, no obstant, va esgotar les persones del nucli més actiu del GPD, que havia abocat totes les seves energies en la preparació del Congrés. Paradoxalment, mentre la llista de correu vivia els seus millors moments després de la injecció d'adrenalina de la trobada presencial, el Grup de Periodistes Digitals començava a desintegrar-se com a organització.

Les persones més implicades en el Congrés van adonar-se que per gestionar la segona edició caldria constituir el GPD com a associació per poder canalitzar de manera més eficaç els ajuts públics i privats. Però aquestes gestions van topar amb una dinàmica que, des del meu punt de vista, va acabar per disgregar les energies del GPD: la *bombolla.com*. Aquest fenomen d'eufòria borsària per les noves tecnologies digitals és un reflex de l'optimisme que ja es va sentir en el Congrés del GPD. Els inversors també es van convèncer que Internet era el futur i van dedicar-se a especular amb projectes digitals. Els membres del GPD, inclosos els que simplement estaven subscriptes a la llista de correu, van trobar que podien aconseguir els diners necessaris per tirar endavant les seves idees i el dia a dia del treball els va absorbir. Va ser una època de gran dinamisme en la Internet catalana en què es va passar de la teoria a l'acció.

Poc a poc la llista de debat va perdre volum de missatges i aviat el final de la *bombolla* acabaria de rematar-la. El 2001 el domini [www.gpd.org](http://www.gpd.org), la tarja de presentació a Internet del Grup, va caducar sense ser renovat i el va adquirir una empresa que demanava un rescat milionari i que va redirigir-lo cap a webs pornogràfiques. La llista de correu en aquells moments tenia més missatges brossa (notes de premsa, publicitat) que aportacions dels membres del GPD i també va acabar desapareixent per algun problema tècnic.

Una de les últimes activitats del GPD abans d'aquesta crisi va ser una reedició en petit format del Maig'98 a la primavera del 2000. La trobada va servir per celebrar el sisè aniversari de la presència a Internet dels mitjans de comunicació catalans, fer balanç del camí recorregut i constatar que encara quedava molt per fer.

## **2. LA NOVA ETAPA DEL GPD COM A ASSOCIACIÓ**

A l'estiu de 2002, Karma Peiró va engrescar les seves companyes a *en.red.ando* per refundar el Grup de Periodistes Digitals. Van distribuir una primera convocatòria per crear una llista de correu i fer una reunió presencial al Col·legi de Periodistes. Hi va haver força respostes, moltes de persones que ja havien conegut l'antic GPD però que en aquells moments no s'hi havien implicat.

En les reunions que es van fer durant la tardor es va constatar que després de la crisi *puntcom* s'havia estès l'escepticisme en els directius de les empreses de comunicació i l'evolució del periodisme digital s'havia estancat sense haver

arribat encara a desenvolupar els plantejaments del Maig'98. La precarietat laboral i el conservadorisme estructural dels projectes digitals dels mitjans eren dos amenaces més presents que mai i, per tant, es va arribar a la conclusió que tenia molt de sentit reactivar el GPD.

Des del principi es tenia clar que la nova etapa havia d'aprendre dels problemes de l'anterior. Per aquest motiu les energies del grup de 10 persones que va començar a treballar per posar en marxa el GPD es van concentrar en consolidar una estructura bàsica que permetés plantejar activitats i iniciatives amb unes mínimes garanties de continuïtat. Es van redactar uns estatuts i es van iniciar els tràmits per constituir el Grup com a associació sense ànim de lucre. Un cop registrada, al juny de 2003 es va fer la primera assemblea general i es va elegir una junta directiva, amb Gemma Batayé com a presidenta, David Domingo com a secretari i Sònia Flotats com a tesorera. Es va establir una quota de 30 euros per als socis i es van crear diverses línies de treball: continguts, activitats, socis, relacions externes i administració.

La seu provisional es va establir en el Col·legi de Periodistes, que va continuar donant suport incondicional al GPD tot i que no ens podia oferir un despatx perquè les instal·lacions estaven ja desbordades. Des de finals de 2002 es fan reunions mensuals al Col·legi, que serveixen per decidir sobre les línies de treball obertes amb molta més eficàcia que la comunicació virtual. Malgrat la comoditat del correu-e, hem pogut comprovar que les trobades cara a cara són imprescindibles per a la vida d'un col·lectiu. Reforcen el compromís individual i ajuden a consensuar decisions. Al desembre de 2002 vam crear una segona llista de correu de caràcter més intern que permet als membres de la junta estar en contacte entre reunions presencials. La llista interna és molt útil per intercanviar documentació, plantejar noves iniciatives i acabar de polir la logística de les que tenim en marxa. La llista general, que té el mateix esperit de punt de trobada que la llista de correu original del GPD, segueix oberta a tothom qui estigui interessat en la comunicació digital i aviat va arribar als 200 subscriptors.

Una de les primeres iniciatives, tan bàsica com simbòlica, va ser comprar un nou domini per tenir web: [periodistesdigitals.org](http://periodistesdigitals.org). Vilaweb es va oferir a allotjar el web del GPD i les llistes de correu en el seu servidor i això va permetre recuperar ràpidament els instruments bàsics que havien sustentat l'antic GPD. A partir d'aquí havíem de treballar per tornar a convertir-nos en un referent en el sector de la comunicació digital i ser capaços d'influir positivament en la seva evolució.

### **3. FILOSOFIA I OBJECTIUS DEL GPD**

Un dels primers debats en les reunions per recuperar el GPD va centrar-se en qui podria formar part de l'associació. Es podia argumentar que si volíem ser una associació professional els socis haurien de ser llicenciats en periodisme que exercissin en el sector digital. Però vam optar per la solució contrària: posar com a únic requisit per formar part del col·lectiu tenir interès en la comunicació digital. En la pràctica això significa que la nostra associació està oberta a tothom,

una estratègia que hem considerat més intel·ligent per evitar debats estèrils sobre qui és professional i qui no ho és, i que respon a l'objectiu primordial del GPD: unir esforços. Tothom qui se senti inclòs en la definició de comunicació digital és benvingut i com més serem més força tindrem.

Aquesta obertura també es reflecteix en la forma de treballar del Grup: valorem que les persones tinguin ganes de fer coses i donem totes les facilitats possibles perquè el GPD canalitzi aquestes inquietuds. D'aquesta manera, les persones que volen implicar-se en el projecte tenen la mateixa capacitat de decisió que els més veterans. Les reunions de la junta són obertes a socis i no socis, encara que és cert que només acostuma a anar qui realment està compromès amb el dia a dia de l'associació.

Tot i la flexibilitat, ens agrada definir-nos com un col·lectiu de professionals, perquè reforça la idea d'horitzontalitat que rau en la manera d'organitzar les reunions i el treball. Tots som iguals dintre de l'associació i estem junts per uns objectius compartits, que vam definir en el procés de reactivació i que recullen els estatuts:

- Debatre i reflexionar sobre el que implica ser periodista i comunicador a la Societat de la Informació.
- Proporcionar sinergies i intercanvis entre les persones interessades en la comunicació digital de Catalunya i la resta del món.
- Ser el punt de trobada per a les persones interessades en la comunicació digital, oferint assessorament i formació.
- Facilitar l'accés dels periodistes al món laboral a través d'una borsa de treball i del contacte amb empreses de comunicació digital al nostre país.
- Altres activitats relacionades amb la promoció de la comunicació digital.

Aquests objectius es poden resumir en tres grans línies de treball: la divulgadora-docent, la reivindicativa-laboral i la dinamitzadora-professional. En el proper apartat aprofundim en com hem desenvolupat cadascuna d'aquestes línies i en quines activitats s'han concretat.

Abans, però, cal aclarir una altra decisió de base que ha generat un intens debat en el si del GPD. Es tracta de l'àmbit d'actuació. Com en l'antic GPD, la llista de debat aviat va atraure professionals de la resta de l'Estat espanyol i Llatinoamèrica i això va generar dues dinàmiques complementàries que ens van obligar a reflexionar sobre el nostre àmbit d'actuació: una positiva, de persones proposant crear nodes locals del GPD a Madrid, Andalusia i fins i tot Argentina; i una negativa, de persones que reivindicaven enutjades que les intervencions a la llista es fessin en castellà perquè ells poguessin llegir-les i participar en igualtat de condicions.

Pel que fa a la primera dinàmica vam decidir donar recolzament moral a qualsevol iniciativa germana d'un altre territori, però sense integrar-la orgànicament en l'associació. Això implicava no dedicar recursos (que pràcticament no teníem) a alimentar projectes llunyans, partint de la base que encara no teníem un pro-

jecte consolidat a casa nostra. Es tracta d'una postura que es pot titllar d'egoista, però que nosaltres vam considerar raonable per no posar en risc la supervivència del projecte del GPD nascut a Catalunya i més concretament a Barcelona.

La segona dinàmica va generar agres discussions a la llista de debat i sovint van ser membres que no formaven part de la junta els que van respondre de manera més contundent als castellano-parlants. La nostra resposta oficial va ser que si en la llista del GPD no es debatia en català sobre periodisme digital ningú no ho faria. Som l'únic grup especialitzat en aquest tema basat a Catalunya i, per tant, tenim la responsabilitat cultural de generar coneixement en la nostra llengua sobre el nostre àmbit. Dit això, vam convenir que per facilitar al màxim les coses a les persones castellano-parlants els missatges oficials de l'associació a la llista (resums de reunions, comunicats, anuncis) serien bilingües, política que molts membres de la llista apliquen també als seus missatges.

Aquests episodis, per tant, van servir per explicitar que l'àmbit d'acció preferent del Grup de Periodistes Digitals és Catalunya, principalment per qüestions de racionalitat estratègica. Hi ha tantes coses a fer que solucionar-les a nivell català ja és un gran esforç. Tot i això, estem oberts a col·laborar amb entitats d'arreu de l'Estat i més enllà i aquesta és precisament un dels reptes que volem aprofundir en el futur immediat.

#### **4. LÍNIES D'ACTUACIÓ DE L'ASSOCIACIÓ**

Partint de la constatació que en el primer any de vida del nou GPD el presupost ha estat zero i no hem rebut subvencions, totes les activitats s'han fet amb l'esforç dels membres de l'associació i la complicitat d'institucions que han considerat interessant facilitar-nos la infraestructura necessària per realitzar les propostes que fèiem. El contracte, per tant, ha estat que el GPD posava el coneixement i la institució col·laboradora l'espai. Un model que beneficia a totes dues parts, però que no permet fer grans esdeveniments i és sostenible a llarg termini. Les quotes de soci i les subvencions haurien de permetre evolucionar en el futur cap a activitats més ambicioses.

Malgrat això estem molt satisfets de les activitats realitzades fins ara, que repassem classificades en les tres línies d'actuació esmentades abans.

##### **4.1. Activitats de divulgació**

Al GPD estem convençuts que el periodisme digital implica noves rutines de treball i llenguatges informatius que encara no estan prou desenvolupats ni en les redaccions ni en les facultats. Per això creiem que cal promoure oferta docent especialitzada i hem trobat dues maneres d'articular-ho eficaçment: dissenyant cursos d'estiu convalidables per crèdits universitaris i buscant descomptes pels socis del GPD en l'oferta d'especialització i postgrau disponible a Catalunya.

En el primer cas hem comptat amb la complicitat del Campus Universitari de la Mediterrània de Vilanova i la Geltrú, una plataforma independent amb acords amb totes les universitats catalanes que organitza cursos d'estiu amb una atenció especial pels relacionats amb Societat de la Informació.

L'estiu de 2003 vam crear dos cursos: un de caire teòric (“Disseny i gestió de publicacions digitals: concepció i eines de codi obert”) i un altre amb concepció de taller pràctic (“Redacció informativa per a mitjans digitals”). En el primer vam reunir entre el professorat a la directora d'un dels principals diaris digitals de Catalunya (Sílvia Llombart, de laMalla.net), un expert en usabilitat (Sal Atxondo, de ClaroStudio.com), un directiu d'empresa de serveis per a mitjans digitals (Carlos Campo, d'Interdixit) i un informàtic expert en publicacions de codi obert (David Poblador, creador del weblog col·lectiu Puntbarra.com). Tots dos cursos van tenir èxit d'inscripcions, amb un públic molt divers, i aquest estiu es repetiran i s'ampliaran amb nous tallers dissenyats pel GPD: “Edició de pàgines web amb Dreamweaver i Fireworks”, “Introducció pràctica a la gestió de continguts web: Instal·lació i administració d'un sistema de codi obert” i “Streaming i vídeo interactiu per a Internet”.

També en el marc del Campus Universitari de la Mediterrània vam organitzar el Primer Seminari Internacional de Periodisme Digital. El certamen d'origen britànic NetMedia ([www.net-media.co.uk](http://www.net-media.co.uk)), una veterana conferència i cerimònia d'entrega de premis de periodisme digital europeu, es feia a Barcelona l'estiu de 2003, per primera vegada fora de Londres en els seus 6 anys d'història. Els organitzadors havien contactat amb nosaltres a través del Col·legi de Periodistes per rebre assessorament sobre el terreny a l'hora de trobar els contactes adequats per tirar endavant l'esdeveniment i al GPD vam pensar que valia la pena aprofitar que NetMedia portaria experts de renom internacional. Vam pensar que els aprofitaríem més si, més enllà de la conferència, també participaven en un Seminari de caràcter didàctic en què expliquessin la seva experiència i plantegessin activitats pràctiques als assistents. La idea va tirar endavant gràcies a l'esforç logístic i financer de l'Ajuntament de Vilanova i vam comptar amb noms com Nora Paul, Vin Crosbie, Steve Yelvington o Neil Budde i més de 50 participants. El 2004 NetMedia viatja a Amsterdam seguint la seva nova estratègia itinerant, però a Vilanova farem el Segon Seminari Internacional de Periodisme Digital, aquest any intervenint directament en el disseny de les sessions i la tria de ponents per tenir un equilibri major entre noms internacionals i experts locals.

Pel que fa als descomptes, hem negociat acords amb la Universitat Oberta de Catalunya (15% de descompte al Postgrau en Periodisme Digital UOC - El Periódico), l'Institut Català de Tecnologia (10% en els cursos de formació continuada i un 5% en els cursos de postgrau de l'ICT), en.red.ando (10% en cursos i seminaris, molts a distància), la Universitat Pompeu Fabra (10% en cursos d'estiu) i el propi Campus Universitari de la Mediterrània (10% de descompte en els cursos d'estiu). Això fa visible pels membres de la llista de correu del GPD l'oferta docent disponible i ajuda a captar socis per a l'associació.



El repte de futur és aconseguir entrar de forma més directa en els currículums de les llicenciatures de comunicació amb sessions i tallers sobre periodisme digital en el marc d'assignatures o cicles de lliure elecció.

D'altra banda, també hem fet accions divulgadores per al públic en general, perquè creiem que les eines del periodisme digital poden ajudar a molts ciutadans i entitats a comunicar millor les seves inquietuds i activitats. Els *weblogs* són una revolució en aquest sentit, perquè permeten crear sense esforç ni coneixements tècnics una publicació digital automatitzada i molt senzilla d'actualitzar. El GPD ha organitzat dues edicions de tallers de *weblogs* a Mataró, promoguts pel Tecnocampus de la ciutat, i aquest estiu també en farem al Prat de Llobregat, en l'espai de noves tecnologies d'un dels centres cívics de la ciutat. El primer contacte amb El Prat va ser la organització d'una xerrada per a associacions locals per plantejar les possibilitats que ofereixen els *weblogs* com a eina de publicació per als seus webs.

#### **4.2. Activitats reivindicatives**

La dignificació de la professió del periodista digital és un dels objectius que des del principi s'ha vist més necessari impulsar des del GPD. Com s'explica més àmpliament en d'altres articles d'aquest monogràfic i molt especialment en el que signa Lucía Calvo, la situació laboral del sector és molt precària, probablement més que en la resta de mitjans de comunicació.

Per aquest motiu vam encetar contactes amb el Sindicat de Periodistes de Catalunya, que comparteixen la nostra preocupació des d'una perspectiva diferent però perfectament complementària. Durant tot l'any 2003 hem cultivat una fructífera relació en què el Sindicat aportava els coneixements de la legislació i la dinàmica laboral i el GPD l'experiència de les particularitats del sector digital respecte a d'altres especialitats periodístiques que el Sindicat ja fa temps que cobreix.

Ens vam plantejar inicialment realitzar una jornada de debat conjunta al mes d'abril i per preparar-la vam elaborar dos documents de treball sobre les singularitats de la situació laboral i professional dels periodistes digitals (GPD, 2003). En el procés de preparació de la jornada vam considerar interessant intentar recollir dades sobre la situació real més enllà de les intuïcions i les experiències directes que teníem els membres del GPD. Vam dissenyar amb el Sindicat una enquesta que els visitants del web [periodistesdigitals.org](http://periodistesdigitals.org) podien respondre en línia. A partir de l'èxit de la jornada i de la bona acollida de l'enquesta vam decidir mantenir-la durant uns mesos més i redactar un informe més complet (Asensio, E. et al., 2003), que es va presentar públicament el mes d'octubre de 2003 al Centre Internacional de Premsa de Barcelona.

En congruència amb el que denuncia l'informe, el Sindicat de Periodistes ens ha demanat que col·laborem amb ells en la creació de comitès en empreses digitals, molt poques de les quals tenen conveni laboral homologable al dels mitjans de comunicació tradicionals. Davant d'aquesta proposta al GPD hi ha hagut

intensos debats i s'ha arribat al consens que no ens interessa implicar-nos en reivindicacions laborals específiques com a col·lectiu i preferim deixar per al Sindicat aquesta tasca.

Com una de les vies de solució de la situació sí que estem treballant ja en la creació d'una borsa de treball ètica per als socis del GPD. Es tracta d'un servei molt demandat per les persones que es posen en contacte amb nosaltres i volem plantejar-lo de tal forma que convidi a les empreses a complir els requisits mínims de qualitat i dignitat laboral que especifiquem en l'informe elaborat amb el Sindicat. Es tracta d'evitar contribuir a la roda de precarització i ajudar a instaurar bones pràctiques en les empreses del sector. l'al·licient per elles ha de ser una borsa de professionals altament qualificats i especialitzats, que aspirem que sigui el perfil dels socis del Grup de Periodistes Digitals.

### **4.3. Activitats de dinamització**

Ajudar a que es coneguin les iniciatives innovadores en l'àmbit del periodisme digital i, sobretot, que entrin en diàleg, és l'última línia d'actuació principal del GPD. Volem crear xarxa dins del sector per enfortir-lo i fomentar que sigui més dinàmic i agosarat en l'exploració de noves formes de comunicació.

Aquesta voluntat s'ha concretat durant el 2003 en l'organització d'una taula rodona mensual batejada com "Els Dijous del GPD". L'últim dijous de cada mes, al Centre Internacional de Premsa, reuníem professionals que lideraven projectes engrescadors en la Internet catalana. A banda de l'objectiu ja explicat, és evident que la periodicitat d'aquestes xerrades tenia la intenció de donar visibilitat al renascut Grup de Periodistes Digitals i ha estat una de les nostres activitats estrella.

En les taules rodones s'han presentat projectes de periodisme digital sobre el terreny com "Desde América, con amor" (<http://desdeamericaconamor.org>) de Quim Gil; s'ha analitzat la cobertura de les eleccions municipals per part mitjans digitals com Vilaweb, laMalla.net, Telenotícies.com o *La Vanguardia Digital*; s'han presentat projectes de mitjans promoguts per i per a moviments socials, com Liberinfo.net i ElSud.org; s'han explicat les possibilitats dels weblogs a través de l'experiència dels pioners a Catalunya (Puntbarra.com, LaComunitat.net, Racó-Català.com i Bitàcoles.net); i s'ha discutit sobre els models de mitjans digitals en l'àmbit local. Aquesta xerrada es va organitzar a Mataró en el marc de la Setmana de les Noves Tecnologies i va reunir a Jordi Gómez, responsable de Vila-web Montserrat, Oriol Ferran, d'Arenys.org, veterà *gepedenc* i actual Secretari de la Societat de la Informació de la Generalitat, Joan Salicrú, de CapGros.com i Sílvia Llombart, directora de laMalla.net.

Al febrer de 2003, juntament amb el Col·legi de Periodistes, el GPD van tornar a reunir tres dels quatre fundadors del col·lectiu per celebrar el desè aniversari del primer web en català a Internet. Vicent Partal, Lluís Reales i Luís Ángel Fernández Hermana (Toni Esteve es va intervenir amb un discurs llegit per Karma Peiró) van reflexionar sobre el passat i el futur del periodisme digital.

El gran esforç organitzatiu que suposa tirar endavant aquestes xerrades i la limitació que implica no disposar de pressupost per portar ponents d'altres contrades ha fet que al 2004 el GPD es replantegi aquesta línia d'actuació. Aquest any, en comptes de trobades mensuals hem preferit dissenyar un esdeveniment de major envergadura concentrat en el temps. S'ha debatut la possibilitat de reeditar el Maig'98, però finalment s'ha optat per una proposta de Neàpolis, el centre de noves tecnologies de l'Ajuntament de Vilanova, i la Universitat Rovira i Virgili, que plantejaven fer una Setmana Internacional dels Mitjans Digitals a finals de setembre de 2004, combinant el Seminari de Periodisme Digital (seria la segona edició) amb una Fira de Mitjans Digitals dels Països Catalans (el primer espai de trobada professional del sector) i un Simposi de Recerca sobre Internet. D'aquesta manera l'objectiu de crear xarxa professional es materialitza en un projecte que si té èxit pot convertir-se en una cita anual amb ramificacions en d'altres línies d'actuació del GPD com la docent.

## **5. BENEFICIS DE L'ASSOCIACIONISME I REPTES DE FUTUR**

El moment d'escriure aquest article, a mitjans de 2004, és un bon moment per fer balanç de l'experiència associativa que suposa el GPD. Estem en un procés de consolidació, però els beneficis d'unir esforços ja comencen a ser evidents. En pocs mesos el GPD ha tornat a ser l'interlocutor de la majoria dels actors que tenen alguna influència o interès en el nostre àmbit de treball. El Col·legi de Periodistes, el Sindicat de Periodistes, les institucions educatives que ofereixen formació especialitzada en aquest àmbit, els ajuntaments que promouen accions relacionades amb la Societat de la Informació... Ens demanen consell, ens proposen activitats. Aquesta és la millor prova que calia una associació que treballés en el camp del periodisme digital.

Les activitats que hem organitzat en un any amb molt pocs recursos han estat molt útils i tenen implicacions positives per al futur del sector. Sense el treball voluntari de moltes persones coordinades en el marc de l'associació això no hauria estat possible. El fet de ser un col·lectiu jove, obert i implicat en la professió és una de les claus d'aquesta capacitat per posar en marxa iniciatives. L'altra considero que és l'estabilitat que dóna el fet de recolzar-nos en una estructura institucional que dóna coherència, continuïtat i solidesa al projecte. El fet de tenir una junta, càrrecs de responsabilitat, la obligació de fer un pla de treball anual... tot això dóna perspectives a mig termini per cada un dels projectes que arrenquem.

Malgrat tot, queda molt per millorar. Necessitem una organització interna més eficaç i un repartiment de tasques més raonable per garantir la constància i l'efectivitat de les iniciatives. Els ritmes de treball encara són força lents pel que necessitarien molts dels projectes i l'horizontalitat en alguns moments es tradueix en una anarquia funcional que complica la nostra capacitat d'acció.

Aquest repte esperem començar a encarrilar-lo amb l'acord signat al mes de març amb l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú (una ciutat mitjana a 50 kilòmetres de Barcelona que ha apostat per esdevenir referent en innovació digital),

que implica que el GPD tindrà finalment una seu oficial, a Neàpolis, el centre de noves tecnologies de la ciutat. L'acord també inclou l'assignació d'una persona per a tasques de secretaria que ajudarà a crear rutines de treball i gestionarà les tasques bàsiques de l'associació, com el contacte amb els socis i amb els mitjans de comunicació. La professionalització mínima de la gestió de l'associació creiem que és un factor crucial per consolidar el nostre projecte.

Igualment, al GPD li falta encara massa crítica per poder fer projectes més grans i influents. Un dels reptes més immediats és créixer en nombre de socis. Actualment només una trentena dels 250 inscrits a la llista de correu del GPD han cregut que valia la pena pagar la quota anual de 30 euros. Hem de fer una important tasca de difusió dels objectius i serveis de l'associació i convèncer els professionals del sector que unir-se al Grup té molts beneficis per ells i per tots. Una de les vies que volem explorar és la de crear serveis exclusius per als socis, amb la borsa de treball com un dels ingredients clau de la oferta.

D'altres reptes de futur es concreten en la voluntat d'enfortir la nostra relació amb universitats i empreses digitals a Catalunya i d'establir ponts de col·laboració amb col·lectius similars al nostre de la resta de l'Estat i d'Europa. Consolidar un calendari anual d'activitats que impliquin a aquests diferents agents pot ser l'estratègia per passar dels contactes a l'acció.

La possibilitat que es creïn iniciatives similars al Grup de Periodistes Digitals en d'altres territoris ens resulta molt engrescadora i creiem que a mig termini es podria plantejar una federació d'associacions de periodistes digitals a nivell estatal o europeu, seguint el model dels Sindicats de Periodistes.

## REFERÈNCIES

ASENSIO, E. *et al.* *Informe sobre la situació laboral i professional dels periodistes digitals a Catalunya*. Barcelona: GPD i Sindicat de Periodistes de Catalunya, 2003. A Internet: [http://www.periodistesdigitals.org/docs/informe\\_laboral\\_periodistes\\_digitals.pdf](http://www.periodistesdigitals.org/docs/informe_laboral_periodistes_digitals.pdf)

COL·LEGI DE PERIODISTES (ed.) *III Congrés de Periodistes Catalans*. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya, 1996.

CORTÉS, M. (dir.) *Els fets més importants de l'Internet a Catalunya 1995-1998*. Barcelona: Noticias.com i Asociación de Usuarios de Internet, 2000.

GPD. *Estatuts*. Barcelona: GPD, 2002. A Internet: <http://www.periodistesdigitals.org/cat/estatuts.htm>

GPD. *Periodistes digitals, precarietat a la xarxa*. Barcelona: GPD, 2003. A Internet: <http://www.periodistesdigitals.org/cat/jornada5abril.htm>

LLADÓ, M. i PLA, J. "6 anys d'Internet a Catalunya", a *LaMalla.net*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2001. A Internet: <http://www.lamalla.net/especials/6anysinternet>

Domingo Santamaría, David: Grup de Periodistes Digitals: una experiència associativa de Catalunya

LLOMBART, S. (ed.) *Bits o paper: les conclusions del 1er Congrés Internacional de la Publicació Electrònica*. Col·lecció Ones i Bits, 2. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya, Diputació de Barcelona, 2000.

LLORET, O. *Converses sobre els orígens d'Internet a Catalunya*. Barcelona: Beta, 2000.